



İÇ DENETİM YETKİNLİK ÇERÇEVESİ



- İç denetimin misyonu
- İç denetim yönetmeliği
- Kurum içi bağımsızlık
- Bireysel objektiflik
- Etik davranış
- Gerekli mesleki özen
- Mesleki gelişim

PROFESYONELLİK



- Kurumsal yönetim
- Suistimal
- Risk yönetimi
- İç kontrol
- Görev planlaması
- Görev saha çalışması
- Görev sonuçları

PERFORMANS



- Kurumsal stratejik planlama ve yönetim
- Genel iş süreçleri
- Sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik
- Bilgi teknolojisi
- Muhasebe ve finans

ORTAM



- İç denetim stratejik planlaması ve yönetimi
- Denetim planlaması ve güvence çabalarının koordinasyonu
- Kalite Güvence ve Geliştirme Programı

LİDERLİK & İLETİŞİM



PROFESYONELLİK

Değerli bir iç denetim faaliyeti için vazgeçilmez olan yetki, güvenilirlik ve etik davranışı göstermek için gereken yetkinlikler.

BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
	GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
İç denetimin misyonu	İç denetim faaliyetinin amaç, yetki ve sorumluluğunu tanımlamak; güvence ve danışmanlık hizmetlerini birbirinden ayırmak.	Hem güvence hem de danışmanlık görevlerini <i>Standartlar</i> ile uyumlu olarak yerine getirme kabiliyetini göstermek.	Kuruma değer katmak ve kurumun çalışmalarını geliştirmek amacıyla, iç denetim faaliyetinin hem güvence hem de danışmanlık faaliyetlerini yerine getirme kabiliyetini gözden geçirmek.
İç denetim yönetmeliği	İç denetim yönetmeliğinin amacını tanımlamak; <i>Standartlara</i> uygun olarak, bir iç denetim yönetmeliğinde bulunması gereken unsurları saptamak.	<i>Standartlar</i> ile uyumlu bir iç denetim yönetmeliği hazırlamak ve yönetim kurulundan onay almak.	<i>Standartlar</i> ile uyumu sağlamak ve dünya standartlarında bir performans gösterilmesini teşvik etmek amacıyla bir iç denetim yönetmeliğini değerlendirmek ve revize etmek.
Kurum içi bağımsızlık	İç denetim faaliyetinin kurum içi bağımsızlığının önemini tanımlamak; bağımsızlığı etkileyen unsurları saptamak.	İç denetimin bağımsızlığını zedeleyebilecek tüm potansiyel tehlikeleri ve bunların etkisini tespit etmek.	<i>Standartlara</i> uyum sağlamak için iç denetimin bağımsızlığını zedeleyebilecek her türlü potansiyel tehlikeyi ele almak; varsa, diğer kalan tehlikelerin etkisini bildirmek.
Bireysel objektiflik	İç denetimin tarafsızlığının önemini tanımlamak; tarafsızlığı zedeleyebilecek veya zedeliyor görünen faktörleri saptamak.	Münferit bir iç denetçinin tarafsızlığını zedeleyebilecek her türlü gerçek veya algılanan tehlikeyi belirlemek ve yönetmek; iç denetimin tarafsızlığını değerlendirmek ve muhafaza etmek.	Tarafsızlığı düzenleyen politikalar geliştirmek ve bu politikaları sürdürmek; tarafsızlığı teşvik etmeye yönelik stratejiler önermek.
Etik davranış	İç denetçiler için etik kuralların önemini açıklamak; IIA Etik Kurallarının prensiplerini tanımak.	IIA Etik Kurallarına bireysel uyumu göstermek ve ortaya koymak.	İç denetim faaliyetinin IIA Etik Kurallarına uyumunu değerlendirmek; iç denetçiler ve iç denetim faaliyeti için en yüksek etik standartları sürdürmeye ve teşvik etmeye yönelik stratejiler önermek.
Gerekli mesleki özen	Gerekli mesleki özeni tanımlamak.	Gerekli mesleki özeni göstermek.	Gerekli mesleki özenin uygulanması konusunda değerlendirme yapmak ve sonuca varmak.
Mesleki gelişim	İç denetim faaliyetinin sorumluluklarını yerine getirmek için gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri ve sürekli mesleki gelişime duyulan ihtiyacı tanımak.	Sürekli mesleki gelişim yoluyla iç denetim yetkinliğini ortaya koymak.	İç denetim faaliyetinin sorumluluklarını yerine getirmek için gereken yetkinlikleri değerlendirmek; mesleki gelişimi teşvik etmek.



PERFORMANS

İç denetim görevlerini *Standartlara* uygun olarak planlamak ve yapmak için gereken yetkinlikler


BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
	GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
Kurumsal yönetim	Kurumsal yönetim kavramını tanımlamak.	Kurumun yönetim politikaları, süreçleri ve yapıları ile ilişkili riskleri tespit etmek.	Kurumun yönetim politikalarına, süreçlerine ve yapılarına yönelik iyileştirmeler önermek.
Suistimal	Suistimal tiplerini, suistimal riskini ve suistimal ihtimaline işaret eden kırmızı bayrakları tanımak.	Suistimal ihtimalini ve kurumun suistimal risklerini nasıl tespit ettiğini ve yönettiğini değerlendirmek; suistimali engellemeye ve tespit etmeye yönelik kontroller önermek ve kurumun suistimallere ilişkin farkındalığını iyileştirmek amacıyla eğitimler vermek.	Suistimallerin önlenmesi, caydırılması ve soruşturulmasında adli denetim tekniklerini uygulamak.
Risk yönetimi	Temel risk ve risk yönetimi kavramlarını tanımlamak; risk yönetim çerçevelerini tanımlamak.	Olası tehditleri tespit etmek için bir risk yönetim çerçevesi kullanmak; risk yönetiminin süreçler ve fonksiyonlar (birimler) içindeki etkinliğini incelemek.	Risk tespitinin ve yönetiminin etkinliğini değerlendirmek için kullanılan yöntemleri değerlendirmek.
İç kontrol	Kontrol türlerini saptamak.	İç kontrollerin etkinliğini ve verimliliğini incelemek için bir iç kontrol çerçevesi kullanmak.	Kurumun iç kontrol çerçevesini değerlendirmek ve ona yönelik iyileştirmeler önermek; kurumun iç kontrol çerçevesini uygulama şeklini değerlendirmek.
Görev planlaması	Bir denetim görevinin hedeflerini, değerlendirme kriterlerini ve kapsamını belirleme sürecinde yer alan kilit rolleri ve faaliyetleri tanımlamak.	Bir görevin hedeflerini, değerlendirme kriterlerini ve kapsamını saptamak.	Görevin kalitesini güvence altına almak için denetim görevinin hedeflerini ve kapsamını değerlendirmek.
	Görev planlaması ve bu kapsamda atılacak adımlar sırasında risk değerlendirmesi yapmanın amacını açıklamak.	Kilit risk ve kontrollerin önceliklendirilmesi de dâhil edilerek detaylı bir risk değerlendirmesi yapmak.	Denetim görevi sırasındaki risk değerlendirme sürecini değerlendirmek.
	Bir görev iş programının amacını ve kilit unsurlarını tanımlamak.	Bir görev iş programı hazırlamak.	Denetim görevi iş programını değerlendirmek.
	Bir görev için personel ve kaynak planlamasını etkileyen unsurları tanımlamak.	Bir görev için gereken personel ve kaynakları belirlemek.	Denetim görevi için personel iş alımını ve kaynakları değerlendirmek.



PERFORMANS

İç denetim görevlerini *Standartlara* uygun olarak planlamak ve yapmak için gereken yetkinlikler.

BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
	GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
Görev saha çalışması <ul style="list-style-type: none"> • Bilgi toplama • Örneklemeye • Bilgisayar destekli denetim araçları ve teknikleri • Veri analitiği • Kanıtlar • Süreç haritalama • Analitik gözden geçirme • Dokümantasyon 	Görev alanına ilişkin ön incelemelerin, kontrol listelerinin ve risk-kontrol değerlendirme soru formlarının amacını tanımlamak.	Görev alanının bir ön incelemesini yapmak; kontrol listeleri ve risk-kontrol değerlendirme soru formları geliştirmek; görev esnasında ilişkili bilgileri incelemek.	Görevle ilişkili bilgi toplama faaliyetlerini değerlendirmek.
	Örnekleme yönelik çeşitli yaklaşımları her birinin avantajları ve dezavantajlarıyla birlikte tanımlamak.	Uygun örnekleme tekniklerini uygulamak.	Denetim görevi örnekleme faaliyetlerini değerlendirmek.
	Bilgisayar destekli denetim araç ve tekniklerini kullanmanın amacını, avantajlarını ve dezavantajlarını tanımlamak.	Bilgisayar destekli denetim araç ve tekniklerini kullanmak.	Denetim görevi sırasında bilgisayar destekli denetim araç ve tekniklerinin kullanımını değerlendirmek.
	Veri analitiğini, veri analitiği sürecini ve iç denetimde veri analitiği yöntemlerinin uygulanmasını tanımlamak.	Veri analitiği yöntemlerini uygulamak.	İç denetimde veri analitiğinin kullanımını değerlendirmek.
	Potansiyel kanıt kaynaklarını tanımak.	Potansiyel kanıt kaynaklarının ilgililiğini, yeterliliğini ve güvenilirliğini değerlendirmek.	Kanıtların ilgili, yeterli ve güvenilir olmasını temin etmeye yönelik bir kılavuz geliştirmek.
	Çeşitli süreç haritalama tekniklerinin amaçlarını, avantajlarını ve dezavantajlarını tanımlamak.	Uygun analitik yaklaşımları ve süreç haritalama tekniklerini uygulamak.	Denetim görevinin süreç haritalamasını değerlendirmek.
	Çeşitli analitik gözden geçirme tekniklerinin amaçlarını, avantajlarını ve dezavantajlarını tanımlamak.	Analitik gözden geçirme tekniklerini belirlemek ve uygulamak.	Denetim görevi sırasında uygulanan analitik gözden geçirme tekniklerini değerlendirmek.
	Dokümantasyon ve çalışma kâğıdı gerekliliklerini tanımlamak.	Çalışma kâğıtlarını ve dokümantasyonu hazırlamak.	Denetim görevi dokümantasyonunu değerlendirmek.

	BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
		GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
 <p>PERFORMANS</p> <p>.....</p> <p>İç denetim görevlerini <i>Standartlara</i> uygun olarak planlamak ve yapmak için gereken yetkinlikler.</p>	<p>Görev sonuçları</p> <ul style="list-style-type: none"> • İletişim kalitesi • Varılan sonuçlar • Öneriler • Raporlama • Artık risk ve risk kabulü • Yönetim eylem planı • Sonuçların izlenmesi 	Kaliteli görev iletişimini oluşturan unsurları tanımlamak.	Görev müşterileriyle ön iletişim de dâhil olmak üzere kaliteli görev iletişimlerini göstermek.	Denetim görevi iletişimini değerlendirmek.
		Uygun bir görev sonucunu ortaya çıkaran unsurları tanımak.	Görev sonuçlarını özetlemek ve geliştirmek.	Denetim görevi sonunda varılan sonuçları değerlendirmek.
		Önerilerde bulunmanın önemini anlamak ve kabul etmek.	Kurumsal değeri arttırmaya ve korumaya yönelik öneriler oluşturmak.	Denetim görevine ilişkin önerileri değerlendirmek.
		Ara raporlama, kapanış toplantısı, yönetimin cevabını alma, rapor onay süreci ve raporun dağıtılması da dâhil olmak üzere görevle ilgili iletişimi ve raporlama sürecini tanımlamak.	Bir ara rapor hazırlamak; bir nihai denetim raporu hazırlamak, onay almak ve uygun taraflara raporu dağıtmak.	Görev raporlarını gözden geçirmek ve onaylamak; raporun uygun taraflara dağıtılmasını tavsiye etmek.
		İç denetim yöneticisinin artık riski tespit etme ve değerlendirme sorumluluğunu ve yönetimin riski kabul ettiğini bildirme sürecini tanımlamak.	Artık riski tespit etmek.	Artık riskin etkisini değerlendirmek; yönetimin riski kabulünü üst yönetime ve yönetim kuruluna bildirmek.
		Görev sonuçlarını açıklamak; yönetim eylem planının amacını tanımlamak.	Yönetim eylem planı da dâhil olmak üzere görev sonuçlarını değerlendirmek.	İç denetim faaliyeti tarafından yerine getirilen görevlerin tüm sonuçlarını bir bütün olarak değerlendirmek.
		Yönetime ve yönetim kuruluna bildirilen denetim görevi sonuçlarının ele alınmasının ve kullanımının izlenmesinin ve takip edilmesinin önemini tanımak ve kabul etmek.	Yönetime ve yönetim kuruluna bildirilen denetim görevi sonuçlarının ele alınışının ve kullanımının izlenmesini ve takibini yönetmek.	İç denetim faaliyetinin gerçekleştirdiği izleme ve takibi değerlendirmek.



ORTAM

Kurumun faaliyet gösterdiği sektöre ve ortama özgü riskleri tespit etmek ve ele almak için gereken yetkinlikler.


BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
	GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
Kurumsal stratejik planlama ve yönetim <ul style="list-style-type: none"> • Yapı • Performans ölçütleri • Kurumsal davranış • Liderlik 	Farklı kurumsal yapıların risk ve kontrol açısından olası sonuçlarını saptamak.	Kurumun yönetim yapısını ve kurumsal yapı ve kültürün genel kontrol ortamı ve risk yönetim stratejisi üzerindeki etkisini değerlendirmek.	Genel kontrol ortamına ve risk yönetim stratejisine yönelik iyileştirmeler önermek.
	Stratejik planlama sürecini tanımlamak.	Kurumun stratejik planlama sürecini analiz etmek.	Kurumun stratejik planlamasına yönelik iyileştirmeler önermek.
	Ortak performans ölçütlerini tanımlamak.	Kurumun kullandığı ortak performans ölçütlerini incelemek.	Uygun performans ölçütlerini seçmek.
	Kurumsal davranışı ve performans yönetim tekniklerini açıklamak.	Mevcut kurumsal davranış ve performans yönetim tekniklerini incelemek.	Uygun kurumsal davranış ve performans yönetim teknikleri önermek.
	Yönetimin kuruma bağlılık inşa etme ve liderlik konusundaki etkinliğini tanımlamak.	Yönetimin kuruma bağlılık inşa etme ve liderlik konusundaki etkinliğini incelemek.	Yönetimin kuruma bağlılık inşa etme ve liderlik yaklaşımını iyileştirmeyi hedefleyen eylemler önermek.
Genel iş süreçleri	Genel iş süreçlerinin (insan kaynakları, tedarik, taahhüt işleri, ürün geliştirme, proje yönetimi, satış, pazarlama, lojistik, dış kaynaktan temin süreçlerinin yönetimi vs.) risk ve kontrol açısından olası sonuçlarını tanımlamak.	Kurumun iş süreçleriyle ilişkili riskleri ve kontrolleri incelemek.	Kurumun iş süreçleriyle ilişkili riskleri ele almaya yönelik eylemler önermek.
Sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirlik	Kurumsal sosyal sorumluluğu ve sürdürülebilirliği tanımlamak.	Kurumun sosyal sorumluluğa ve sürdürülebilirliğe yaklaşımını incelemek.	Kurumun sosyal sorumluluğa ve sürdürülebilirliğe yaklaşımını iyileştirmeye yönelik eylemler önermek.
Bilgi teknolojisi <ul style="list-style-type: none"> • Veri analitiği • Güvenlik ve gizlilik • BT kontrol çerçeveleri 	BT ve veri analitiği temel kavramlarını tanımlamak.	Denetimde veri analitiğini ve BT'yi uygulamak.	Denetimde veri analitiğinin ve BT'nin kullanımını değerlendirmek.
	BT, bilgi güvenliği ve veri gizliliği ile ilişkili çeşitli riskleri tanımlamak.	BT, bilgi güvenliği ve veri gizliliği ile ilişkili çeşitli riskleri saptamak ve değerlendirmek.	BT risklerini, bilgi güvenliğini ve veri gizliliğini ele almaya yönelik eylemler önermek.
	BT kontrol çerçevelerinin ve temel BT kontrollerinin amacını ve uygulama alanlarını tanımak.	BT kontrol çerçevelerini uygulamak.	BT kontrol çerçevelerinin kullanımını değerlendirmek.
Muhasebe ve finans	Çeşitli mali ve yönetim muhasebesi kavramlarını ve bunların altında yatan ilkeleri belirlemek.	Finansal analizler yapmak; mali tabloları incelemek ve yorumlamak.	Mali tabloların doğruluğunu değerlendirmek ve güvence sunmak.



LİDERLİK & İLETİŞİM

Stratejik yönlendirmede bulunmak, etkili bir iletişim kurmak, ilişkileri sürdürmek ve iç denetim personelini ve süreçlerini yönetmek için gereken yetkinlikler.

BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
	GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
İç denetim stratejik planlaması ve yönetimi	İç denetim stratejik planının kurumun stratejisiyle uyumlaştırılmasının önemini tanımak.	İç denetim stratejik planını kurumun stratejisi, risk profili ve risk yönetim stratejisi ile uyumlu olacak şekilde oluşturmak; iç denetim faaliyeti için etkili ve verimli bir bütçe yapmak.	İç denetim stratejik planını değerlendirmek; iç denetim faaliyetinin bütçesini değerlendirmek ve bu bütçeye iyileştirmeler tavsiye etmek.
	Görev sorumlu iç denetçisi (süpervisör) ve iç denetim yöneticisi de dâhil çeşitli iç denetim rollerini birbirinden ayırmak.	İç denetim personelini yönetmek (işe alma, geliştirme, motive etme, anlaşmazlıkları yönetme, ekipler kurma, görev veya yetki devretme, yetenekleri elde tutma ve halefiyet planlaması dâhil olmak üzere); iç denetim operasyonlarını yönetmeye yönelik politika ve prosedürler oluşturmak.	İç denetim faaliyetinin yetenek yönetimine ilişkin çabalarını değerlendirmek; iç denetim faaliyetinin politikalarını, prosedürlerini ve idari faaliyetlerini değerlendirmek.
	Gözetmenlik görevlerindeki kilit faaliyetleri tespit etmek ve tanımlamak.	Görevleri gözetmek.	İç denetim faaliyetinin kalitesini temin etmek amacıyla görev gözetimi faaliyetlerini değerlendirmek.
Denetim planlaması ve güvence çabalarının koordinasyonu	Sektör trendleri ve yeni ortaya çıkmakta olan riskler de dâhil, potansiyel görevlerin kaynaklarını tespit etmek.	Risk değerlendirmesi yapmak, görevleri önceliklendirmek, risk esaslı iç denetim planı geliştirmek ve yönetim kurulundan onay almak.	Kurumun değişmekte olan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla risk esaslı iç denetim planını değerlendirmek ve revize etmek.
	İç denetim çabalarının dış denetçi, düzenleyici gözetim organları ve diğer iç güvence işlevleriyle koordinasyonunu ve diğer güvence sağlayanlara dair potansiyel bağımlılığı/itimadı tanımlamak.	Bir risk güvence haritası hazırlamak.	Uygun kapsamı temin etmek ve mükerrer emek sarfiyatını asgari düzeye indirmek amaçlarıyla güvence çabalarını diğer güvence sağlayanlarla koordine etmek.
Kalite Güvence ve Geliştirme Programı	Kalite Güvence ve Geliştirme Programının gerekliliklerini tanımlamak.	Gereksinimleri karşılamak için iç ve dış kalite değerlendirmelerini programlamak, tamamlamak ve bunların sonuçlarını raporlamak.	İç denetim faaliyetinin kalite güvence ve geliştirme uygulamalarını değerlendirmek ve <i>Standartlara</i> uyumu değerlendirmek.
	IIA'nın <i>Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları</i> 'na uyumun veya uyumsuzluğun ifşasına ilişkin uygun açıklama yöntemini saptamak.	<i>Standartlara</i> uyum veya uyumsuzluğun ifşası için uygun açıklamalar formüle etmek.	<i>Standartlar</i> 'a uyum veya uyumsuzluğun ifşasına ilişkin iç denetim faaliyeti açıklamalarını değerlendirmek.

	BİLGİ ALANI	YETKİNLİK SEVİYESİ		
		GENEL FARKINDALIK	UYGULAMALI BİLGİ	UZMAN
 <p>LİDERLİK & İLETİŞİM</p> <p>.....</p> <p>Stratejik yönlendirmede bulunmak, etkili bir iletişim kurmak, ilişkileri sürdürmek ve iç denetim personelini ve süreçlerini yönetmek için gereken yetkinlikler.</p>	<p>İletişim</p> <ul style="list-style-type: none"> • Savunuculuk • İlişkiler • Raporlama • Sosyal beceriler • İnovasyon 	<p>Savunuculuğun değerini ve paydaş ilişkilerini sürdürmenin önemini tanımak ve kabul etmek (örneğin, yönetim kurulu, üst yönetim, denetim müşterileri, diğer güvence sağlayıcılar, dış paydaşlar).</p>	<p>İç denetim faaliyetinin itibarını ve paydaş beklentilerini yönetmek; güven inşa etmek ve ilişkileri sürdürmek amacıyla paydaşlarla iletişimde samimiyet, dürüstlük ve empati göstermek.</p>	<p>Paydaş ilişkilerini değerlendirmek ve iyileştirmeler yapmaya yönelik eylemler önermek; iç denetim faaliyetinin savunuculuk çabalarını değerlendirmek.</p>
		<p>Kilit performans göstergeleri de dâhil, iç denetçiler ile paydaşlar arasında uygun iletişim araçlarını ve yollarını tanımlamak; iç denetim yöneticisinin kurumun iç kontrol ve risk yönetimi süreçlerinin genel etkinliği hakkında üst yönetime ve yönetim kuruluna rapor verdiğinin ayırımına varmak.</p>	<p>Üst yönetim ve yönetim kuruluna verilen raporlar da dâhil olmak üzere iç denetim paydaşlarına ilgili ve uygun bildirimler (örneğin önemli risk maruziyetleri, kilit performans göstergeleri vb.) hazırlamak.</p>	<p>İç denetim faaliyetinin başarısını değerlendirmek ve iyileştirmeler önermek amacıyla kilit performans göstergeleri de dâhil paydaşlarla iç denetimin iletişimini ve yollarını değerlendirmek.</p>
		<p>Çatışma yönetimi, etki ve ikna gibi sosyal beceriler de dâhil yazılı ve sözlü iletişim becerilerinin önemini ayırsamak ve anlamak.</p>	<p>Sosyal beceriler (çatışma yönetimi, etki ve ikna) ortaya koymak; kurumun etkinliğine katkıda bulunmaya dönük içgörüyü dayalı bir danışmanlık sunmak; değişim fırsatlarını saptamak ve değişimi kolaylaştırmak.</p>	<p>İç denetim faaliyetinin yazılı ve sözlü iletişim becerilerini, sosyal becerilerini ve inovasyonunu değerlendirmek; iyileştirmeler önermek.</p>

NOT: Belirli bir alanda “uygulamalı bilgi” düzeyinde yetkinliğe sahip bir iç denetçinin aynı bilgi alanına ilişkin “genel farkındalığa” sahip olacağı ve buna göre, “uzman” düzeyinde yetkinliğe sahip bir iç denetçinin de aynı bilgi alanının “uygulamalı bilgi”sine vakıf olacağı varsayılmaktadır.